Nuorisoalan asiantuntijalausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä laiksi ajokorttilain muuttamisesta

Asia: HE 11/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta

Teema: Liikenne- ja viestintävaliokunnan hallinnonala (17-vuotiaiden autonkuljettajien poikkeusluvat)

Nuorisoala ry *edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Nuorisoalan jäseninä on yli 130 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä – käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.*

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua.

Tiiviisti

- Harvaan asuttujen alueiden vähäisestä joukkoliikenteestä johtuen auto voi olla nuorelle ainoa vaihtoehto päästä liikkumaan kouluun, harrastuksiin, kavereiden luo tai töihin.
- Poikkeusluvan ehtojen kiristykset ovat perusteettomia ja kohtuuttomia. Niiden myötä nuorilta voi jäädä saamatta palkkatuloa, työkokemusta ja tärkeää harrastustoimintaa.
- Turvallisuus voisi pahimmillaan heikentyä esityksen myötä. Rajoitus hankaloittaisi niiden nuorten yöaikaista itsenäistä ja turvallista liikkumista, jotka asuvat pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Riskikäyttäytyminen saattaisi myös siirtyä toiseen ajankohtaan tai muihin kuin B-luokan ajoneuvoihin, jotka eivät ole yhtä turvallisia.
- 17-vuotiaat kuljettajat eivät erotu merkittävästi muista nuorten ikäryhmistä onnettomuustilastoissa ja siksi rajoitusten sijaan on tärkeää panostaa riittävään ajo-opetukseen ja riskientunnistamiskoulutuksiin.

Nuorisoala ry:n näkemykset ja perustelut

Hallitus esittää muutoksia ajokorttilakiin parantaakseen liikenneturvallisuutta. Lisäksi 17-vuotiaiden poikkeuslupahakemusten määrä on kasvanut jyrkemmin kuin osattiin ennakoida 2017–2018, eikä poikkeuslupamenettely esityksen mukaan ole vastannut tarkoitustaan.

Nuorisoala ry haluaa tuoda esiin, että **mahdollisuus omaehtoiseen liikkumiseen on nuorille tärkeää**. Esimerkiksi harvaan asuttujen alueiden vähäisestä joukkoliikenteestä johtuen auto voi olla nuorelle ainoa vaihtoehto päästä liikkumaan kouluun, harrastuksiin, kavereiden luo tai töihin. Erityisesti ammatillisessa koulutuksessa oppiminen on siirtynyt entistä enemmän työelämään, jolloin nuorten tarpeet liikkua vaihtelevien työvuorojen mukaan ja myös muualle kuin oppilaitokseen lisääntyvät.

Nuorisoala

Nuorisoala ry
Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisoala.fi
info@nuorisoala.fi

Auton käyttö voi myös mahdollistaa asumisen pidempään lapsuudenkodissa, ilman tarvetta muuttaa isommalle paikkakunnalle opintojen ja työssäoppimispaikkojen perässä.

Aiemmin poikkeusluvan ehtoina ovat olleet vähintään viikoittainen kulkeminen, viiden kilometrin yhdensuuntainen matka kävellen tai joukkoliikenteellä vähintään tunnin yhdensuuntainen matka. Jatkossa kulkemista olisi oltava vähintään neljä kertaa viikossa ja yhdensuuntaisen matkan pituudeksi edellytettäisiin vähintään seitsemän kilometriä kävellen silloin, kun joukkoliikennettä ei ole lainkaan käytettävissä tai matkan kestoksi vähintään puolitoista tuntia joukkoliikennettä käyttäen. **Pidämme ehdotettuja kilometrimääriä kohtuuttomina ja perusteettomina** ottaen huomioon, että esimerkiksi oman auton käytöstä veroedun saamiseksi vaadittu kävelymatka yhteen suuntaan on kolme kilometriä.

Mikäli poikkeusluvan ehdoksi asetetaan viikottaisen kulkemisen sijaan 4 kertaa viikossa kulkeminen, voi tämä rajoittaa tavoitteellisen harrastamisen perusteella myönnettävien lupien käyttöä. Haluamme huomauttaa, että **harrastepudokkuus on tässä ikäryhmässä suurta[1], eikä ole hallituksen tavoitteiden mukaista rajata harrastamisen mahdollisuuksia vain tiettyihin harrastuksiin.**

Myös työn perusteella haettavaan lupaan tulisi tiukennuksia, sillä jatkossa työsuhteen keston tulisi olla vähintään kaksi kuukautta, kun nykyisellään kulkemistarpeeksi on riittänyt lyhyemmätkin työpätkät. Nuorisoala ry huomauttaa, että **nuorilla on paljon lyhyitä työsuhteita** ja ammattikoulujen työharjoitteluiden pituudet voivat myös vaihdella, jolloin osa nuorista ei pystyisi tiukennuksen takia hankkimaan tärkeitä ensimmäisiä työkokemuksia. Esityksen tulisi varmistaa, että myös lyhyemmät työssäoppimisjaksot täyttävät kriteerit, jos ne ovat osa nuoren tutkintoa. Vallitsevassa työttömyystilanteessa on kohtuutonta luoda lisäesteitä nuorten työllistymiselle.

Nuorisoala ry tiedostaa, että nuoret ovat yliedustettuina vakavissa onnettomuuksissa ja näiden ennaltaehkäisemiseen on panostettava. Samaan aikaan on syytä huomioida, että esityksessä mainitun ajokorttilain seurantatutkimuksen mukaan "17-vuotiaat kuljettajat eivät kuitenkaan erotu merkittävästi muista nuorten ikäryhmistä onnettomuustilastoissa". Lisäksi todetaan, että esityksen vaikutuksista liikenneturvallisuuteen ei voida antaa tarkempia arvioita, koska näihin liittyy epävarmuuksia. Siksi asiaa on mielestämme syytä tarkastella laajemmin ja puuttua ongelman juurisyihin. **Rajoitusten sijaan on tärkeää panostaa riittävään ajo-opetukseen** ja riskientunnistamiskoulutuksiin.

Hallituksen esitys rajoittaisi myös jatkossa 17-vuotiaiden ajamista yöaikaan siten, että välillä 00-05 ajaminen olisi kiellettyä. Nuorten tilanteet ovat moninaisia, joten **ajaminen myös yöaikaan voi olla tarpeen sosiaalisista syistä sekä turvallisuusnäkökulmasta**. Myös hallituksen esityksessä todetaan, että rajoitus hankaloittaisi niiden nuorten yöaikaista itsenäistä ja turvallista liikkumista, jotka asuvat pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Lisäksi esityksessä todetaan, että nämä nuoret voivat silloin siirtyä käyttämään muita kuin B-luokan moottoriajoneuvoja, joiden ajamista yöllä ei rajoiteta ja jotka eivät ole yhtä turvallisia kuin henkilöauto. Lisäksi tunnustetaan, että riskikäyttäytyminen saattaisi vain siirtyä toiseen vuorokauden aikaan. Pahimmillaan liikenneturvallisuus voisi siis jopa

[1] Vähiten harrastavat 15–19-vuotiaat: ikäryhmän tytöistä 87 prosenttia ja pojista 88 prosenttia kertoi, että heillä on harrastus. Tarvainen, Kai; Manner, Joel; Myllyniemi, Sami & Salasuo Mikko (2022). Tilasto-osio. Teoksessa Sinikka Aapola-Kari (toim.) Vaihteleva vapaa-aika. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2022.

huonontua. Koska yöaikainen rajoitus ei mielestämme ole tarpeellinen, on myös ehdotus 17-vuotiaalle autoon laitettavasta tunnuksesta tarpeeton.

Hallituksen esityksessä todetaan, että ajo-opetuksen jälkeisessä kyselyssä vastaajat ovat olleet "selvästi **tyytymättömimpiä saamiinsa valmiuksiin vaikeissa olosuhteissa ajamiseen** sekä pimeän ja liukkaan kelin ajon harjoituksiin". Lisäksi sanallisessa palautteessa eniten on toivottu korkeampia ajo-opetusmääriä sekä arvosteltu simulaattoriopetusta epärealistiseksi. Nuorisoala ry pitää hyvänä suuntana, että simulaattoriopetuksen määrä rajataan esityksessä enintään puoleen.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, ovat juuri ajokortin saaneet yksi liikenteen keskeisimmistä riskiryhmistä. Siksi **tervehdimme ilolla ehdotusta lisätä koulutusvaatimuksiin riskientunnistamiskoulutusta** yhdellä ajotunnilla ja kolmella teoriatunnilla, jolloin kokonaiskoulutus olisi 12 tuntia aiemman 8 tunnin sijaan. Vähintään 5 tuntia on annettava ajo-opetuksena. Tämä parantaa ymmärrystä ajonopeuden, havaintojen ja olosuhteiden riskeistä. Esityksen mukaan "kuljettajaopetukseen kohdistuvia muutostarpeita arvioitaisiin laajemmin uuden ajokorttidirektiivin täytäntöönpanoa varten käynnistettävän lainsäädäntöhankkeen yhteydessä." On tärkeää jatkaa seurantaa ja tehdä laajempaa arviointia riskientunnistamiskoulutuksen riittävyydestä.

Hallituksen esitys on huomioinut näkemyksemme, että nuorille voi kiristysten myötä jäädä saamatta palkkatuloa, työkokemusta ja tärkeää harrastustoimintaa. Toivomme valiokunnan vielä kiinnittävän asiaan lisää huomiota, sillä rajoitettu ajo-oikeus asettaa erityisesti harvaan asuttujen alueiden 17-vuotiaat kuljettajat eriarvoiseen asemaan muiden kuljettajien kanssa.

Helsingissä 15.3.2026

Aleksi Sandroos
Puheenjohtaja

Silla Kakkola
Va. toiminnanjohtaja

Nuorisoala ry

Lisätiedot: Minja Timperi, minja.timperi@nuorisoala.fi

Nuorisoala
Nuorisoala ry
Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisoala.fi
info@nuorisoala.fi